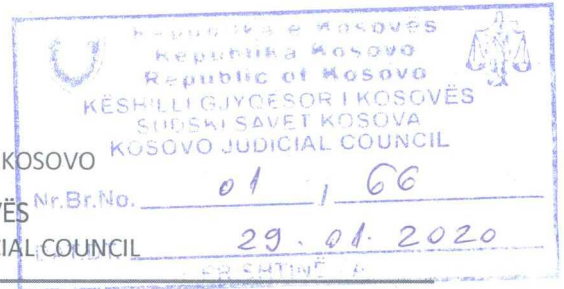

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVO

KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS
SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL

Vodič za sudske predmete pogodni za posredovanje

Januar 2020

Ovaj vodič je podržan od USAID-ovog programa „Privredna pravda“

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Svrha.....	2
3. Zakonske odredbe	3
4. Rešavanje predmeta posredovanjem	4
4.1 Upućivanje predmeta od strane suda	4
4.2 Upućivanje predmeta od strane tužilaštva, kao i	4
4.3 Samoinicijativa od strana	4
5. Kategorija predmeta obaveznog posredovanja	5
6. Pogodni predmeti za posredovanje iz građanskog prava.....	5
7. Pogodni predmeti za posredovanje iz prava na rad	6
8. Pogodni predmeti za posredovanje iz trgovinskog prava	6
9. Pogodni predmeti za posredovanje iz upravnog prava	7
10. Potrebna dokumentacija	7
11. Pogodni predmeti za posredovanje iz krivičnog prava	7
12. Potrebna dokumentacija	8

1. Uvod

Jedan od glavnih problema sa kojim se suočavaju sudovi Republike Kosovo je veliki broj nerešenih predmeta, što nije u razmeri sa kapacitetima sudova za njihovo efikasno upravljanje.

Nerešeni predmeti u sudovima su bili zabrinjavajući i u izveštaju Evropske komisije o Kosovu za 2019. godinu. Jedna od glavnih preporuka Evropske komisije u oblasti vladavine prava i ljudskih prava je povećanje napora od strane institucija zemlje da se smanji broj nerešenih predmeta u sudovima, i korišćenjem alternativnih načina za rešavanja sporova.

U tom pravcu, jedna od najefikasnijih načina alternativnog rešavanja sporova koja se može koristiti je posredovanje.

Korišćenje postupka posredovanja u Republici Kosovo počelo je od 2008. godine, u skladu sa Zakonom br. 03/L-057 o posredovanju, koji je ukinut u septembru 2018. godine nakon stupanja na snagu novog zakona (Zakona br. 06/L-009 o posredovanju).

Postupak posredovanja je vansudski postupak rešavanja sporova između strana, čija su pravila navedena Zakonom br. 06/L-009 o posredovanju. Sudski savet Kosova, primenjujući relevantne odredbe ovog zakona, izradio je Uredbu br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, koja je usvojena 8. 5.2019. godine.

Postoje brojni razlozi u korist korišćenja posredovanja kao alternativna metoda za rešavanja sporova, počev od nižih troškova, brzine rešavanja slučajeva, poverljivosti, održavanja odnosa između strana kao i aktivnije učešće strana u rešavanju njihovih nesporazuma slobodnom voljom.

2. Svrha

Svrha ovog vodiča je da pruža opšte smernice sudovima Republike Kosovo o novinama koje donosi Zakon br. 06/L-009 o posredovanju, kako bi se pomogli za lakšu identifikaciju predmeta koji su pogodni na upućivanje u postupku posredovanje.

Upućivanje predmeta u postupku posredovanja predstavlja diskreciono pravo sudija, ne dovodeći u pitanje volju stranaka u sporu i u skladu je sa relevantnim zakonskim odredbama.

Ovaj vodič služi kao smernice za sudije i za ostalo sudsko osoblje radi lakše identifikacije sporova pogodnih za rešavanje postupkom posredovanja, kao i drugih predmeta za koje se predviđa obavezno posredovanje.

3. Zakonske odredbe

Zakon br. 06/L-009 o posredovanju, utvrđuje pravila postupka posredovanja u spornim odnosima pravnih lica u pravno-imovinskim, trgovinskim, porodičnim, radnim odnosima, sporovima iz imovinskih prava, kao što su prava koja se odnose na sticanje imovinskih prava putem ugovornih ili stečenih odnosa putem nasledstva, drugih građanskih odnosa, stečajnih postupaka, upravnih i krivičnih pitanja, u kojima su stranke slobodno mogu da raspolazu svojom slobodnom voljom ukoliko nije posebnim zakonom propisana isključiva odgovornost suda, tužilaštva ili nekog drugog nadležnog organa.

Zakonom je propisano da se postupak posredovanja može koristiti od strana na vlastitu inicijativu, bez pokretanja postupka na sudu, ali može i nakon pokretanja njihovog postupka na sudu i to u bilo kojoj fazi sudskog postupka.

Novina ovog zakona je da je po prvi put propisano sprovođenje postupka posredovanja u okviru sudova za predmete upućivane od sudova, kao i **obavezno posredovanje** prema članu 9. novog Zakona o posredovanju - za određenu kategoriju predmeta. Sudije, u smislu ovog člana, obavezuju se da ovu kategoriju predmeta upućuju na posredovanje. Ukoliko se određeno pitanje pokrenuto od strana ne može da se reši putem postupka obaveznog posredovanja, strane se obavezuju da dokažu da su pokušali ovaj postupak ali bezuspešno, kako bi se njihovo pitanje i dalje mogla razmatrati redovnim sudskim postupkom.

Uredba br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, usvojena od strane Sudskog saveta Kosova, uređuje postupak upućivanja predmeta od strane suda na posredovanje, upravljanje i obradu upućenih predmeta kao i odgovornosti strana uključene u ovaj postupak.

Prema važećem zakonu i uredbi, predmeti pogodni za upućivanje na posredovanje smatraju se svi građanski predmeti, stari i novi, izuzev predmeta nasilja u porodici i pitanja za koja je predviđena isključiva odgovornost suda ili bilo kojeg drugog nadležnog organa, kao i oni koji su u suprotnosti sa članom 3.3. Zakona o parničkom postupku Republike Kosovo.

Obavezno posredovanje se sprovodi samo za određenu kategoriju vrsta sporova koji će biti prikazani unutar teksta ovog vodiča.

U krivičnim slučajevima, posredovanje se može sprovoditi na krivična dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvorom do 3 (tri) godine, uzimajući u obzir vrstu i prirodu dela, okolnosti pod kojima je delo počinjeno, ličnost počinioca i njegova prethodna kažnjavanja za isto krivično delo ili za različita krivična dela, stepen njegove krivične odgovornosti, osim predmeta nasilja u porodici.

Postupak posredovanja za maloletnike sprovodi se prema postupku koji se uređuje u Zakoniku pravde o maloletnicima.

4. Rešavanje predmeta posredovanjem

Generalno, predmeti koji se mogu rešiti postupkom posredovanja mogu se rešavati kroz:

- 4.2 Upućivanje predmeta od strane suda,
- 4.3 Upućivanje predmeta od strane tužilaštva, kao i
- 4.4 Samoinicijativno od strana.

Ovaj vodič se usredsređuje na slučajeve upućivanja predmeta od strane suda, predmeti koji se nalaze u sudu, kao slučajeve koji su pokrenuti od samih stranaka. Ali neće se usredsrediti na upućivanje predmeta od strane tužilaštva i na samoinicijativne slučajeve, za koje važe druga pravila.

4.1 Upućivanje predmeta od strane suda

„Posredovanje je alternativni vanparnični postupak za rešavanje vašeg nesporazuma ili spora. Postupak posredovanja je uređen Zakonom o posredovanju i olakšava se od nepristrasnog lica - posrednika, koji je licenciran od Ministarstva pravde. Posredovanjem možete sami da odlučite o vašem sporu u roku od 90 dana, uz dodatnih 30 dana. Posredovanje je potpuno poverljiv postupak, vi održavate dobre odnose između vas, sa veoma malim troškovima. Sporazum postignut posredovanjem ima istu pravni efekat kao i konačna odluka suda, nakon odobrenja od strane suda.“

Sudovi, odnosno sudija predmeta, pre nego što uputi predmet na posredovanje, procenjuje pogodnost istog da bude upućen na posredovanje i predlaže strankama da probaju posredovanje za rešavanje spora između njih.

Nakon formiranja predmeta na sudu, pre nego što bude dodeljen sudiji, sud/ referent za prijem podnesaka može predložiti stranama da imaju mogućnost da rešavaju njihov spor postupkom posredovanja. Ukoliko strana pristane na ovaj predlog, onda se obaveštava referent za posredovanje, koji kontaktira sve strane kako bi dobio saglasnost svih da se proba postupkom posredovanja. Ukoliko se svi slažu, onda postupak posredovanja nastavlja da se vodi u skladu sa odredbama relevantne uredbe.

Ukoliko strane uspeju da razreše spor između njih putem ovog postupka, obaveštava se sudija nadležnog suda, gde je predmet formiran, radi odobravanja postignutog sporazuma između strana. Čak i u slučaju neuspeha posredovanja, isti predmet se šalje nadležnom sudiji radi nastavka razmatranja konkretnog slučaja putem redovnog sudskog postupka.

Krivične stvari, sudija može uputiti na posredovanje u bilo kojoj fazi postupka, nakon što dobije saglasnost oštećene i optužene strane.

5. Kategorija predmeta obaveznog posredovanja

Obavezno posredovanje je novi koncept propisan novim Zakonom o posredovanju. Vrste sporova na koje se primenjuje obavezno posredovanje u skladu sa članom 9. ovog zakona su:

- sporovi o porodičnim odnosima u vezi sa slučajevima alimentacije,
- starateljstvo nad decom,
- kontakti i izdržavanje deteta,
- podela zajedničke bračne imovine,
- imovinski sporovi vezani za prava i obaveze iz prava na službenost, i
- nadoknada eksproprisane imovine.

6. Pogodni predmeti za posredovanje iz građanskog prava

Pored sporova koji su propisani Zakonom o posredovanju, postoje i drugi građanskopravni sporovi koje se mogu uputiti u postupak posredovanja od strane sudija prema njihovoj proceni i saglasnosti strana. Neki od predmeta građanskopravnih odnosa koji se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem, su:

- Sporovi o sticanju i imovinskog prava na pokretne i nepokretne stvari
- Sporovi zbog nepoštovanja prava preče kupovine
- Sporovi o suvlasništvu
- Sporovi o zajedničkom vlasništvu
- Sporovi o državini i suvlasništvu
- Sporovi zbog smetanja državine
- Sporovi o međusobnim pravnim odnosima vlasnika građevinskih jedinica
- Sporovi zbog susednog prava, kao što su: obaveza o staranju, pomešanje granice, označavanje i postavljanje granice, drvo na granici, emisije, plodovi, grane i korenje, neophodan ulaz za uzimanje životinja, neophodan prolaz, pravo na prolaz za zgrade, privremeno korišćenje nepokretne imovine suseda, rušenje zgrade, izgradnja preko granične linije, opasno iskopavanje, protok vode.
- Sporovi oko zaštite imovine, kao što su: zahtev vlasnika za povraćaj stvari od posednika bez prava na državinu, zahtev vlasnika protiv posednika u poverenju, zahtevi posednika u poverenju od vlasnika, zahtevi vlasnika protiv posednika u nepoverenju, zahtevi posednika protiv vlasnika u nepoverenju, zahtev za uklanjanje i ne-ponavljanje ugrožavanje imovine i bilo kakvo ugrožavanje državine ili korišćenja imovinskog prava na stvari.
- Sporovi oko službenosti

- Sporovi zbog materijalnog tereta
- Sporovi o pravu na izgradnju
- Sporovi zbog nepoštovanja ili delimičnog poštovanja ugovora
- Sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete
- Sporovi o nagradi u obliku novčane rente
- Sporovi o pravu na stanovanje
- Sporovi zbog upravljanja imovinom deteta od strane jednog roditelja, kojem je poveren odgoj i vaspitanje deteta
- Sporovi zbog ličnih i imovinskih posledica između supružnika nakon raskida braka
- kao i drugi sporovi koji se smatraju pogodnim za posredovanje.

7. Pogodni predmeti za posredovanje iz prava na rad

Sporovi iz radnog odnosa se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu. Neki od predmeta iz radnog odnosa koji se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- sporovi zbog diskriminacije na radnom mestu po bilo kojoj osnovi i mobing
- sporovi o nadoknadi plata
- sporovi o nadoknadi beneficija i drugih naknada na radnom mestu na osnovu ravnopravnog tretmana zaposlenih
- sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete zbog povreda na radnom mestu, uključujući gubitak zarade i rentu
- kao i drugi sporovi koji se smatraju pogodnim za posredovanje.

8. Pogodni predmeti za posredovanje iz trgovinskog prava

Trgovinski sporovi se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu.

Neki od trgovačkih sporova koje se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- Sporovi uzrokovani od poštene ili nepoštene konkurencije
- Sporovi zbog nepoštovanja trgovinskih ugovora sklopljenih između fizičkih i pravnih lica (osim javnih ugovora)
- Sporovi koji proizilaze iz funkcionisanja i rada privrednih društava. Ova kategorija uključuje sve nesporazume koji nastaju iz odlučivanja u njihovim upravnim organima ili oni koji proizilaze zbog partnerskih odnosa / akcionari.

- Sporovi o nadoknadi materijalne i nematerijalne štete
- Sporovi o ugovoru o osiguranju
- Sporovi koji proizlaze iz ugovora o kreditu (reprogramiranje, nezakonita kamatna stopa, bankarske garancije)
- Sporovi zbog trgovačkih marki
- kao i drugi sporovi iz trgovinskog prava koji se kvalifikuju kao pogodni za posredovanje.

9. Pogodni predmeti za posredovanje iz upravnog prava

Sporovi iz upravnog prava se mogu uputiti u postupak posredovanja prema proceni suda i uz saglasnost strana u sporu. Kategorija predmeta/ upravnih sporova koje se *mogu uputiti*, ali nisu ograničeni, za rešavanje posredovanjem su:

- Slučajevi koji se odnose na izvršenje upravnog akta ili rokove za izvršavanje pojedinačnih obaveza.
- Pitanja koja se odnose na tužbene zahteve koji su podneti sa glavnim tužbenim zahtevom kao dodatni zahtevi za povraćaj uzetih stvari ili nadoknadu štete.
- Sporovi o visini nadoknade štete, odricanja od nadoknade štete, rokovi za povraćaj stvari, odricanja od povraćaja stvari itd.
- kao i drugi upravni predmeti koji se procenjuju kao pogodni za posredovanje.

10. Potrebna dokumentacija

Potrebna prateća dokumentacija, koju treba da sadrži predmet koji se upućuje u postupak posredovanja, za gore navedene kategorije, ali koja nije ograničena, je sledeća:

- Tužba (kopija);
- Odluka sudije da slučaj uputi na posredovanje;
- Kada slučaj se prosledi na posredovanju od strane sudskog referenta za prijem podnesaka, referent za posredovanje osigurava dobijanje saglasnosti strana za posredovanje.
- Odgovor na tužbu (kopiju) ako postoji, ili zapisnik sa ročišta na kojoj su se strane složile da njihov slučaj upućuju na posredovanje, kao i druga potrebna dokumentacija za potrebe predmeta.

11. Pogodni predmeti za posredovanje iz krivičnog prava

U oblasti krivičnog prava, za krivična dela kažnjiva novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine (*osim slučajeva nasilja u porodici*), koja nakon podizanja optužnice prema proceni sudije, na predlog

tužioca ili na predlog/uz saglasnost oštećene i okrivljene strane da njihov slučaj reše postupkom posredovanja, takav predmet se uputi na posredovanje.

Krivična dela propisana Krivičnim zakonikom Republike Kosovo, koja se smatraju pogodnim da se upute na posredovanje su:

- Pretnja, član 181. stav 1. i 2. KZRK-a
- Uznemiravanje, član 182. stav 1.
- Napad, član 184. stav 1.
- Laka telesna povreda, član 185. stav 1.
- Učestvovanje u tuči, član 187.
- Prinuda, član 192. stav 1.
- Povreda prava na štrajk, član 221.
- Zloupotreba prava na štrajk, član 222.
- Krađa usluga, član 314.
- Zloupotreba tuđe imovine, član 318.
- Uzimanje u posed pokretne imovine, član 319.
- Šumska krađa, član 349.
- Uništavanje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija, član 357. st. 2.
- Neotklanjanje opasnosti, član 362.
- Ugrožavanje javnog saobraćaja, član 370. stav 1.
- Neučestvovanje u otklanjanju opšte opasnosti, član 405.
- Skidanje ili oštećenje službenih pečata ili oznaka, član 406.
- Oduzimanje ili uništenje službenih pečata ili spisa, član 407.
- Samovlašće, član 410. stav 1.
- kao i druga krivična dela koja se smatraju pogodna za posredovanje.

12. Potrebna dokumentacija

Potrebna prateća dokumentacija koju treba da sadrži krivični predmet koji se upućuje u postupku posredovanja, ali koja nije ograničena, je sledeća:

1. Odluka sudije za upućivanje slučaja na posredovanje,
2. Optužnica (kopija),
3. Zapisnik sa ročišta na kojoj su se strane složile da reše slučaj posredovanjem.
4. Kao i druga potrebna dokumentacija za potrebe predmeta.

Napomena:

Obrasci za postupak posredovanja nalaze se u prilogu Uredbe br. 04/2019 o postupku posredovanja predmeta od strane suda, usvojena od strane Sudskog saveta Kosova dana 8. 5.2019. godine.

Ovaj vodič važi za sve sudove Republike Kosovo.

Ovaj vodič stupa na snagu na dan usvajanja d strane SSK-a.

Skender ÇOÇAJ,

Predsedavajući Sudskog saveta Kosova

Priština,

Dana: 29.01.2020